Eduskunnan sosiaali- ja terveysvaliokunnalle

Asia: HE 129/2025 vp Hallituksen esitys eduskunnalle laeiksi sosiaali- ja terveydenhuollon järjestämisestä annetun lain ja pelastustoimen järjestämisestä annetun lain muuttamisesta

Asiantuntijalausunto

Pirkanmaan hyvinvointialue pääosin kannattaa ehdotettuja muutoksia, mutta tuo samalla esiin sen, että hyvinvointialueiden investointiohjaus ja lainanottovaltuusprosessi on tällä hetkellä toteutettu hyvin yksityiskohtaisella ja tarkalla tasolla ja investointien ja velkaantumisen strategisen tason ohjausta tulisi niille asetettujen tavoitteiden näkökulmasta toteuttaa nykyistä strategisemmalla tasolla.

1. Alihankinta

Hallituksen esityksessä on ehdotettu alihankintaa koskevia muutoksia sote-järjestämislakiin (612/2021). Muutokset koskisivat pääasiassa alihankinnan ja sen ketjutuksen edellytyksiä. **Ehdotetut muutokset ovat kannatettavia.**

Ehdotetut alihankintaa koskevan 17 §:n muutokset mahdollistavat joustavat palveluntuottajien tuotantotavat. Ehdotetun mukaisesti nykyisistä täydentävän toiminnan vaatimuksesta ja prosenttirajoista tulee luopua, koska olennaista alihankinnassa ovat palveluntuottajan omat toimintaedellytykset, hyvinvointialueen hyväksyntä ja sopiminen, jotka turvataan ehdotuksessa. Hyvinvointialueella tulee olla oikeus määritellä ostopalvelukohtaisesti alihankinnan vaatimukset mm. riskien ja turvallisuuden näkökulmasta. Ehdotus varmistaa myös hyvinvointialueen tiedonsaannin.

Ehdotettu 17 a § alihankinnan ketjutuksesta turvaa palvelutuotantoa. Ostopalvelusopimukset ovat usein monivuotisia, jolloin on tärkeää mahdollistaa joustavuus toiminnassa myös ennakoimattomissa tilanteissa. Ehdotetut ketjutuksen rajoitukset koskien mm. tilapäisyyttä, ketjutuksesta sopimista, yksityistä palveluntuottajaa koskevien vaatimusten täyttymisen selvittämistä sekä ensihoitoa ovat tarkoituksenmukaisia. Hyvinvointialueella tulee olla oikeus harkita ketjutuksen hyväksyttävyys tapauskohtaisesti.

2. Investointisuunnitelmat

Investointisuunnitelmien hyväksymiskriteerejä muutettaisiin siten, että ministeriöt voisivat jättää osasuunnitelmat hyväksymättä myös sillä perusteella, että ne ovat ristiriidassa hyvinvointialueiden tehtäviä koskevien valtakunnallisten tavoitteiden kanssa. **Ehdotettu lisäys on perusteltu** investointiohjaukseen liittyvien valtionohjauksellisten tavoitteiden vuoksi.

Pirkanmaan hyvinvointialue | PL 272, 33101 Tampere
etunimi.sukunimi@pirha.fi | pirha.fi

Samalla kuitenkin jo nykyisinkin liian kireä ja yksityiskohtainen investointiohjaus vain lisääntyy entisestään ja investointiohjauksen tasoa tulisikin miettiä kokonaisuudessaan siten, että se säilytetään strategisella tasolla, eikä sen kautta kavennettaisi hyvinvointialueiden itsehallintoa. Hyvinvointialueiden investointiohjauksen tarkoituksena on sovittaa hyvinvointialueen investointitarpeet kestävällä tavalla hyvinvointialueiden rahoitukseen ja julkisen talouden kokonaisuuteen. Investointiohjauksen toteuttaminen ja sen tueksi tuotettava materiaali on nykyisellään erittäin yksityiskohtaisella tasolla ja sen ei voida sanoa enää tältä osin olevan strategisella tasolla, vaan ohjausprosessi ottaa lainanottovaltuuden kautta kantaa pieniinkin laiteinvestointitarpeisiin tai laitteiden uusimisiin. Sairaalarakentamiseen saadun suuren lainanottovaltuuden vuoksi esimerkiksi Pirkanmaan hyvinvointialue joutuu jatkossa hakemaan vuosittain lainanottovaltuuden muutosta pieniinkin laiteinvestointeihinsa ministeriöiltä. **Toivottavaa olisi, että investointien valtionohjauksen tasoa nostettaisiin strategiselle tasolle** koskemaan suuria rakennusinvestointeja ja pienemmät investoinnit jätettäisiin hyvinvointialueen itsehallinnollisesti ratkaistavaksi. Näin voitaisiin vähentää myös merkittävästi investointiohjaukseen sisältyvää byrokratiaa. Pienet investoinnit vaikuttavat joka tapauksessa hyvinvointialueiden käyttötalouteen poistojen kautta ja ovat niukan kokonaisrahoituksen vuoksi joka tapauksessa tarkassa arvioinnissa hyvinvointialueilla ja myös valtion ohjauksessa kokonaisrahoituksen kautta.

3. Hyvinvointialueiden seurantatiedot

Ehdotuksessa esitetään, että hyvinvointialueiden seurantatietovaatimuksiin lisätään henkilöstöön ja sen käyttöön liittyviä tietoja, jotka ovat ainakin osittain tähän asti sieltä puuttuneet. Tarkoituksena on parantaa valtakunnallista tilannekuvaa sote- ja pela-henkilöstön osalta. Tarvittavat tiedot ovat joka tapauksessa hyvinvointialueilla varsin kattavasti jo olemassa, joten **tavoite on kannatettava.**

Juhani Sand
vs. hyvinvointialuejohtaja

Pirkanmaan hyvinvointialue